

ABONAMENTUL.

Pentru monarhie:
Pe an 18 cor. $\frac{1}{2}$ an
9 cor. $\frac{1}{4}$ 4:50 fil.

Pentru străinătate:

Pe un an 24 coroane
 $\frac{1}{2}$ an 12 cor. $\frac{1}{4}$ an
6 coroane.

Unirea

INSERTIUNI.

Un șir garmond:
odată 14 fil., a doua
oară 12 fil., a treia
oară 10 fil.

Tot ce privește foaia
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unirii”
în Blaj.

Foaie bisericească-politică. — Apare: Marța, Joia și Sâmbăta.

Declinul constituției.

Evenimentele ce s'au desfășurat săptămâna trecută, în casa țării sunt de natură de a pune pe serioase gânduri lumea întreagă a politicienilor; ele au a prevesti dacă nu chiar decadința totală, dar de sigur o puternică sguuire a temelilor constituției.

Cunoșteam prea bine starea încordată dintre opoziție și guvernul Lukács; știam, că aceea se pregătește să tulbure mersul regulat al debaterilor, dar nu am fi crezut, ca turburările să ia deadreptul proporția unei adevărate lupte, cu atitudini curat revoluționare.

Zadarnic s'a muncit contele Tisza, prezidentul camerei, o jumătate de zi, să ajungă la vorbă; opoziția l-a întimpinat cu o gălăgie infernală, încât stenografi nu înțelegeau nici un cuvânt măcar; sunete de trimiți, sirene de automobil, fluiere și alte instrumente mai mult sau mai puțin muzicale se amestecau laolaltă cu strigătele celea mai puternice, cu un potop de inzulte, între cari celea mai mari atingeau recordul de „porcule”, „mișei”, trădători de țară”, „defraudanți”, „slugile Vienei” etc.

Degeaba a încercat prezidentul, să ajungă la vorbă; degeaba încerca grupul guvernamental să răsbată deasupra acestei gălăgii infernale, cu aclamări și aplauze la adresa lui Tisza și a lui Lukács. După ce ședința a fost suspendată de două-ori, Tisza rețurge iarăș la ajutorul — poliției.

S'a desfășurat acum o adevărată luptă; opoziția s'a baricadat cu bănci și cu fotoliuri ministeriale și nu s'a lăsat tirită din sală, decât după opintiri desperate; s'au format grupuri dujmănoase, s'au dat palmi și pumni în dreapta și în stânga, necruțându-se nici ministrul de comerțiu Beöthy.

În sfârșit după o luptă adevărată de câteva ore, camera a fost esauriată și partidul guvernamental rămânând singur, s'a dat cetire rescriptului regal prin care se deschide camera și se ajurnează apoi până la 20 Octomvrie, după-ce s'au ales membrii delegațiilor.

Strada s'a mișcat și ea; seara au fost turburări și aglomerări pretutindeni în capitală; au fost deținuți peste o sută de demonstranți și numărul răniților e, de asemeni destul de mare. Partidul socialist amenință iarăș cu grevă generală, în favorul votului universal.

Căderea guvernului Lukács se prevede cu siguranță, căci opoziția nu s'a oprit la cală jumătate, ci a hotărât să plece la Viena, unde va continua tulburările și în delegațiuni. Duminecă au și plecat 37 deputați opoziționali spre Viena. În drum au fost salutați de grupuri din ce în ce mai compacte, mai ales din partea socialiștilor, iar la Viena au fost întâmpinați de peste zece mii de oameni. Guvernamentalii, pentru a preveni scandalurile și la cas de nevoie, pentru ale suprima cu forța brachială, au dus cu ei la Viena 100 de polițiști aleși pe sprânceană. Ce se întâmplă acum în delegațiuni, în clipa când scriem șirurile aceste? Presupunem, după cele întâmplăte, că se vor repeta turburările din dietă și că vor lua, eventual chiar proporții mai mari, căci partidul socialist din Viena, a provocat pe polițiștii din Budapesta, să nu cuteze a-și pune piciorul în delegațiunile, ce se vor ținea în Viena. Se vor repeta desigur, actele de violență, cari nu pot să facă onoare nici partidelor beligerante, nici constituționalismului însuși.

De altcum să lăsăm cuvântul chiar contelui Károly și tovarășilor săi, cari întrebați fiind de scopul, pentru care a venit opoziția în Viena, au răspuns, că opoziția nu a venit

cu gândul să insceneze demonstrații de stradă, ci își împlinește numai o datorie elementară, când vrea să protesteze pentru alegerile nelegale în delegațiuni; luptă apoi ca constituția de pe hârtie de până acum să se prefacă în constituție adevărată, pentru extinderea drepturilor popoului, pentru votul universal secret, pentru democratizarea Ungariei.

Noi nu avem motiv prea mare de a ne bucura din cale afară de aceste turburări, cari în tot momentul pot lua o întorsătură fatală pentru constituția noastră.

Constatăm însă, că istoria se repetă cu o regularitate matematică și că aceea ce pretinde acum nobilul conte Károly și tovarășii lui de idei, s'a pretins de atâtea ori prin rostul deputaților noștri naționali.

Glasul nostru a răsunat în pustie; avea-va oare răsunet acela al opoziției de azi?

Un nou atentat. Se vede, că la noi în Ungaria s'a trecut peste justiție. Aci dacă așa cer marile resoane de stat, cari se reduc la întărirea maghiarizmului și slăbirea pe toată linia a naționalităților, atunci nu se mai ține seamă de nimic, — nimic nu mai e sfânt și drept. Guvernul a făcut nespuse presiuni și amenințări la Roma, spre a putea exopera învoirea pentru înființarea diecezei de Hajdudorog; — a lovit autonomia bisericii orientale sârbești, și acum atacă din nou pe cea a bisericii române ortodoxe.

Congresul național bisericesc al românilor ortodoxi urma să fie convocat în toamnă. Mitropolitul Mețianu a făcut deja pașii, ca Majestatea Sa să-și deie învoirea la convocarea acestui congres. Răspunsul însă întârzie. Luând avizul consistoriului mitropolitan s'a urgitat resolvirea. Consiliul ministerial a răspuns Mitropolitului, — după cum vestește „Telegraful”, — că înainte de aș da învoirea, să i-se comunice programul ședințelor. Se înțelege că conducătorii bisericii ortodoxe au rămas neplăcut atinși de această pretenziune a guvernului, care nu e altceva decât un nou amestec neiertat în afacerile unei biserici, cu autonomie recunoscută de legislatură.

La noi toate se pot și tot ce nu convine se calcă în picioare.

Dela congresul euharistic.

(Momente și impresiuni.)

Congresul euharistic din Viena a fost o manifestație atât de grandioasă și de epocală a credinței creștine catolice, încât credem că alta asemenea de mult nu s'a văzut și va mai trece bună vreme până ce se va mai vedea, a fost o sărbătoare și un triumf cum numai în Viena lui Lueger și sub oblăduirea unei dinastii ca a Habsburgilor se poate întâmpla. Imensa mulțime a participanților vienezi și străini veniți din toată Europa și chiar și de peste oceani, numărul cel mare de cardinali, episcopi și preoți de toate gradele, partea activă a membrilor casei domnitoare, strălucirea și pompa riturilor bisericești împreună cu splendeaua paradei militare au dat acestei sărbători o strălucire ce nu se poate descrie.

Cu tot timpul rău și ploios ce a ținut trei zile neîntrerupt, pe străzile principale ale frumosului oraș era o aglomerație enormă de oameni cari vorbeau în toate limbile europene; în biserici și în imensa sală „Rotunda“ din Prater unde se țineau ședințe festive și care cuprinde 30,000 oameni, abia puteai pătrunde și pe timpul ședințelor numai cu bilet se putea intra. Cu deosebire însă de Sâmbătă, când începură a se ivi grupuri mai mari ori mai mici de țărani veniți din toate țările Austriei și îmbrăcați în curioasele și istoricele lor costume naționale, credeai că te afli într'un târg uriaș, cu deosebirea că aci nu vedeai oameni gălăgioși și lacomi de bani, sau turmentați de beutură, ci fețe serioase, sărbătorești pe cari puteai ceti mândria și fericirea ce o simt că pot lua parte la acest praznic minunat, la aceasta înfrățire dulce, în fața celei mai sfinte taine a credinței creștine.

Dar Duminecă? Cu tot vântul aspru ca crivățul de iarnă și cu norii amenințatori cari pe la 8 ore au și început să verse apa ca din găleată, grupurile de popoare se adunau la locul lor ca să defileze după programul statorit și privitorii se înșirau pe străzi ori își ocupau locurile în tribune ca să vadă convoiul, să privească fața bătrânului Împărat și să ingenuche înaintea Împăratului Împăraților, alui Dumnezeu Omul ascuns sub candida specie a ostiei sfinte.

Rând pe rând, în șire militare, trec popoarele Austriei sub conducerea preoților și a fruntașilor lor în felurite și curioase porturi. Cu deosebire atrag privirea tuturor tirolezii acești vrednici urmași ai vitejilor lui Andreas Hofer, precedați de un uriaș crucifix și purtând însemnele obișnuite la ei, puști vechi, unele de mărime colosale, buzdugane, topoare, coase și alte arme — cu cari strămoșii lor și-au apărut libertatea țării lor și au biruit chiar și pe marele Bonaparte. Vin apoi alte și alte popoare cu deosebire dintre Slavi îmbrăcați și ei în felurite, și unele preafrumoase, porturi naționale, până ce „Heldenplatz“ — ul curtea cea mare și parcul Burgului se prefăce într'o pădure de steaguri și de parapleie sub cari așteaptă trămurând de frigidar încălziti de focul sfânt al credinței zecile de mii de tineri și bătrâni, cari de odată ca un singur om, și-au plecat genunchii și frunțile umilite când se zări sub poarta cea mare trăsura aurită în care cardinalul legat al Papei purta S. Sacrament. Și împreună cu ei mulțimea imensă, vre-o 300,000 de credincioși cu aceeași venerație plecându-se, oferitau cel mai impunător aspect de credință, care a pus de sigur în uimire și pe cei mai sceptici necredincioși, iar cei credincioși zisau fără îndoială întru inimile lor: O credință mare este puterea ta!

În aceasta grandioasă manifestație a credinței catolice, ni s'a rezervat și nouă Românilor uniți un modest loc.

Durere numai că împrejurările vitrege în cari trăim, nu ne-au permis să luăm parte în număr mult mai mare și în chip mai impunător la acest praznic luminat! Dar și așa cum am fost și câți am fost ne-am manifestat destul de demn și am deșteptat interesul și admirația unui mare număr de congresiști asupra noastră.

Singurul act public unde ne-am prezentat ca biserică particulară cu rit propriu a fost sfânta liturgie celebrată Vineri în 13 l. e în biserică „am Hof“, care s'a dovedit de tot prea mică pentru asemenea ocaziune. Gravitatea și precizia ceremoniilor, cântările minunate executate de către corul bravilor noștri clerici din Blaj și de către vestitul nostru cântăreț dl Aron Papiu, au stors admirația publicului indesuit în vasta biserică și mai ales a episcopilor, prelaților și a preoților de alte rituri adunați în jurul altarului. Faptul mai remarcabil însă în toată aceea fericită idee de a se celebra acea sfântă liturgie a fost, că noi prin aceea ne-am prezentat în fața lumii ca o biserică cu ritul propriu — ritul românesc. — Și nu trebuie desconsiderată sau bagatelizată aceasta împrejurare, din contra trebuie accentuată și și remarcată cât mai des, pentru că recunoașterea ritului nostru românesc ca rit deosebit de celelalte rituri orientale, ne poate fi de mare folos tocmai în momentele grele, prin cari trece acum biserică noastră.

Alt moment important, care trebuie remarcat, este atențiunea deosebită ce s'a dat, cu ocaziunea acestui mondial congres, Arhierilor noștri din partea celor mai importanți factori, a celor mai înalte și mai distinse persoane.

FOIȚA.

Păcatele noastre.

— Povestire originală a „Unirii“. —
de Ioan Agârbicean.

(Continuare).

(3)

Dar să putea foarte bine ca acest Petru Pârnu să fie așa cum îl lăudase avocatul Milea. Să fie și frumos și bun. Atunci ar fi mare mirare dacă Victoria lui s'ar simți atrasă de tinărul acela? Ar fi rău? Pentru ce să fie rău? Ba ar putea să fie foarte bine... Poate că notarul să aibă dreptate! Poate ar fi mai bine pentru el dacă ar trece la penzie. Și atunci? Ei, atunci tot ar mai rămânea o chestie capitală de deslegat: alegerea lui Pârnu de notar. Săcuiul nu va fi bucuros să-l pună în candidație, asta se înțelege de sine. Dar' poate „am afla noi ceva, am afla noi ceva!“ își sfârși preotul gândurile.

Și ca și când și prietinel său, notarul Marin, ar fi avut aceleași meditații cu preotul, zise:

— Dacă ar fi om de înțeles așa putea să-i fac o leafă bunășoară.

— Lui Pârnu? întrebă părintele.

— Lui. Nu stăm chiar așa de rău cum ne plângem uneori.

Mulțumită Domnului satul nostru e încă tot prea depurte de advocații. La noi, multe lucruri, cari pe alocuri le fac advocații, vin pe mâna notarului. Încât prețuiești tu venitele mele pe an?

— Acestea nu le spunem bucuroși. Aici nu am obișnuit să înșelăm și pe prietini noștri cei mai buni, zise preotul.

— Sunt totuș curios să știu ce crezi tu?

Vr'o patru-cincisimii de coroane.

— Atâta nu! Atâta ar fi prea mult. Dar trei mii cu siguranță.

— Ai putea astfel să-i faci o leafă bunășoară lui Pârnu.

— Pot. Și am să-i și fac, numai să-mi placă de el.

Preotul tăcu un restimp, apoi deodată-l întrebă.

— E sistemizat la noi în toată forma postul de vice notar?

— Sistemizat, dar' atârnă dela mine să-l umplu, ori să-mi țin un scriitor. Bucuros n'as vedea definitivat lângă mine un om cu care nu mă pot înțelege.

— Poate tu vei voi ca celce vine nesmintit să umble pe urmele fie iertatului Munteșcu.

În ce privește munca, nesmintit țin la asta.

— Bine, munca! Ceasurile hotărâte! Dar bătrânul era cu ziua în cap în cancelarie.

— Asta nu voiu cere-o și dela celce vine, răspuse notarul. Va avea ceasurile

lui libere, de plimbare, de petrecere.

— Hm! făcu părintele. „Petreceri nu vom avea atâtea. Ce putem noi face într'un sat?”

Notarul nu răspuse. Privia un poduleț ce se zăria înainte.

— Oprește Nichifore, îmi pare că-i luată o scândură dela podul acela.

Cei doi prietini tăcură până ce durăi căruța peste pod. Apoi, în inserarea ce se cobora începură să vorbască de cum se pornește anul acesta, de sămănături, de o sală mică ce trebuia adăogată școlii, de pădurarii, cari nu erau mulțumiți cu salariile.

Când ajuseră și părintele se coborî, îi zise notarului.

— Când va veni să mă înștiințezi și pe mine.

— „Aide, aide“ zise notarul strângându-i mâna, par'că suntem într'un sat.

II.

Petru Pârnu era angajat în cancelaria unui notar jidan, dar care reprezenta cu o adevărată patimă „idea de stat maghiar“ în comitatul Huneadoarei, între valahii cu tendințe „centri fugale“. Purta mustață mare, răsucită unguerește, și vărsa din gura lui ascuțită valuri întregi de sudălmii patriotice, pe fiecare cupă. De trei luni era Petru Pârnu lângă acest tipic reprezentant al naționalismului ungueresc modern și sufletul lui se umplu de scârbă. Scrisoarea advoca-

Ilustritatea Sa Episcopul dela Oradea-Mare cât ce a sosit la Viena a mers la E. Sa nuntial papal și l-a rugat, ca să statoriască o zi în care ar putea primi pe Arhieriei noastre ca să-i prezenteze memorandumul conferinței din 29 August. În urma acestei cereri nuntial i-a primit în 13 l. c. la 5 ore p. m. și un ceas și jumătate au discutat asupra punctelor cuprinse în memorandum și desvâlit toată greutatea situației create prin publicarea bullei: „Christifideles graeci“.

Sâmbăta în 14 l. c. după amiază a fost recepțiune la A. S. arhiducesa Izabela fiind de față arhiducii Friderich și Iosif cu soțiile lor. La „cercle“ arhiducii au agrăit pe toți arhieriei noastre și în deosebi s'a remarcat îndelunga convorbire a A. S. Arhiducelui Iosif cu P. S. S. Episcopul D. Radu.

În aceeași zi seara a fost recepțiune la curte și din partea M. Sale au fost agrăiți E. Sa mitropolitul Mihályi și P. S. S. episcopul D. Radu, cu acest din urmă s'au întreținut în chip foarte afabil și altelele Lor arhiducii Francisc Ferdinand și Leopold Salvator.

Atențiunea aceasta dată arhieriei noastre în toți anii sărbători atât de mari, la cari au luat parte aproape la 200 de episcopi, se poate considera ca o distincție a bisericii și a neamului nostru întreg, căci neamul se cinstește în bărbații cei aleși ai săi.

De închiere mai amintesc, că precum s'a scris și prin gazetele noastre, P. S. S. episcopul D. Radu, luni în 16 l. c. a fost primit în audiență mai lungă și de către legatul papal cardinalul van Rossum și e de crezut, că această audiență încă va fi fost în legătură cu episcopia greco-catolică maghiară.

O manifestație atât de puternică și de grandioasă a credinței și niște momente

atât de însemnate, ca cele arătate, nu este iertat să ne lase nepăsători și reci.

Aceea să întărească în sufletele noastre credința sfântă și dragostea învățată către preabunul Mântuitor pururea gata a ne îmbogăți și mângăia cu darurile sale, iar aceste să ne întărească în nădejdea, că norii grei ce planează amenințatori deasupra noastră se vor împrăștia și soarele blând, care din Roma ne-a luminat și încălzit timp de două veacuri iarăși ne va suride plin de viață, de tărie și de mângăiere.

Așa credem și sperăm!

Peregrinus.

Corespondințe.

Dela despărțămintele „Asociațiunii“.

Despărțământul Tășnad al „Astrei“ și-a ținut adunarea generală în comuna T. Silvas la 1 Sept. n.

Sf. liturgie a fost celebrată de bravul protopop al tractului „Sărânad“ Demetriu Coroian, asistat de Vasiliu Sfura, preot în Blagea, Domițian Cupșa, preot în Porț și Paul Nodiș, preot în Mal. Cântările liturgice au fost executate de puternicul cor bisericesc din Seuca.

La sf. liturgie au luat parte din cler un număr frumos de preoți, toți membrii din comitetul despărțământului, învățători, inteligență, și popor din loc și jur.

Au făcut mare bucurie prezența Spect. Domni: Vasiliu Oros, director executiv la banca „Vulturul“ în Tășnad, dr. Coriolan Steer, secretarul zelos al despărțământului, dr. Alexandru Aciu, avocat în Tășnad și dr. Tarcea, cand. de avocat, cari sunt luceafării românismului din aceste părți.

Di Paul Nodiș, la finea sf. liturgii a ținut o vorbire frumoasă ocazională, a vorbit despre comoara cea mai frumoasă și mai prețioasă a omului: despre suflet; cum să ne purtăm în viață, cum să ne îngrijim de mântuirea sufletului nostru și în fine a salutat „Asociațiunea“.

După pauză de 10 minute protopop Demetriu Coroian, președintele despărțământului a deschis adunarea prin o vorbire foarte potrivită și plină de învățături. Între altele a accentuat, că să ținem cu tărie la limba și legea noastră strămoșească; să sprijinim cu toată dragostea biserica și școala noastră, cari sunt azi singurele fortărețe de mângăiere și mântuire ale neamului românesc. Dacă toți ne vom înțelege ca frații și vom lucra în unire, biruința va fi pe partea noastră. După salutarea „Astrei“ a declarat adunarea de deschisă.

A urmat apoi citirea raportului de către Spect. D. Dr. Coriolan Steer, care cu mult zel lucră pentru ridicarea culturală și materială a românilor. Valorosul și de toți iubitul secretar în cuvinte apretiate desfășură activitatea despărțământului isprăvită în anul trecut. În decursul anului trecut s'au ținut 10 prelegeri populare, în următoarele comune: Supurul de sus, Unimăt, Sărânad, Sudurău, Santău, Hotoan, Căuș, Cehalul-român, Cig și Chișfalău, cari au fost ascultate cu viu interes de poporul interesat. Fiecare prelegere a fost remunerată cu câte 10 cor.

S'a exprimat cu regret, că din 40 de comune cu peste 20 mii de români, abia sunt înscriși la „Astra“ 8 membrii pe viață, 36 ordinari și 90 ajutători. Să nu uităm, că sprijinind „Astra“ sprijinim neamul românesc, și aceasta e o datorință morală a fiecărui român cu simțăminte curate. Fiecare român să priceapă glasul chemător al vremii.

tului Milea îl află aici. Cât ce o citi, bătu în palme de bucurie, ca un copil, și cu începutul lunii viitoare își dădea dimisia.

— Faci bine că te duci, îi zise jidanul, dumneata nu te-ai putut obicinui nici odată să fi un slujbaş de model.

— Cum înțelegi asta, domnule notar, îi întrebă Părvu.

— Dumneata umbli prin aori, și nu voești să vezi realitatea, răspunse șeful.

— Care realitate?

— În care trăim cu toții. Legea dumnilor noastre spune că nu poți sluji deodată la doi domni.

— Și eu am făcut așa ceva?

— Dumneata, abia de trei luni aici te-ai amestecat cu țărani. Ai înjghebat cor mixt, umbli după reprezentații teatrale, pe când slujba dumnitale îți permite să sprijinești numai interesele statului. De altfel, voia dumnitale. Nu eu am să trag scurta. Te asigur că te vei cuminti și dumneata.

— Se poate, domnule notar, se poate, zise zimbând Părvu. Fiecare neam cu cumințenia lui. Noi românii întârziem totdeauna. Nu înzădar e vorba cu „minte românilor cea din urmă“.

El ținu ca încă în ziua aceea să-i mulțumească avocatului Milea pentru bunăvoință și să-i scrie asemenea notarului Mariu în ce condiții ar fi aplicat să vină în Gureni. Notarul afla de prea modeste pretensiunile lui Părvu, și tot mirându-se de frumoasa lui

scrisoare, de-o caligrafie impecabilă, îi răspunse că primește tot și că-l așteaptă cu înțiu a unei luni.

Petru Părvu era aproape un băiat încă. Să fi tot avut douzeci și trei de ani. Terminase de curând cursul de notar, și nu-și aflase pân' acum un loc stabil. Se bucura din tot sufletul că în curând va ajunge între români, într'un ținut frumos și bogat, cu oamenii deștepți, pe cari îi cunoștea de când fusese în cancelaria avocatului Milea. Ar fi putut să rămână mai mult la Milea, dar se vede că era unul dintre tinerii cărora le place, până nu sunt căsătoriți, să rătăcească dintr'un sat într'altul.

— Vreau să mai văd lume până nu mă împiedec, zise el avocatului când i părăsi cancelaria. Subt „lume“ el înțelegea îndeosebi pe oameni. Avea aproape o patimă de-a cunoaște cât mai multe firi de oameni. Numai așa se putea înțelege cum a stat trei luni lângă jidanul acela, pe care îl părăsiau scriitorii la o săptămână-deună.

De câte ori vine preot, notar ori vice-notar nou în sat, e un adevărat eveniment pentru țărani și puținii intelectuali de acolo. Astfel și în Gureni sosirea lui Petru Părvu răscoli satul întreg, mai ales, că delă venirea părintelui Vasile nici un domn străin nu s'a așezat în sat.

— E un copil abia — ziceau unii.

— Fie că-i învățat, lucru mare. O scrisoare și-o citește pân' ai ridica un deget.

— Am înțeles c'ar fi ficior de popă — ziceau alții.

— Nu, e din opincă dragii mei.

— Domnul Marin se laudă cu el.

— Hm! Se poate lauda, peana iac' așa — fuge pe hârtie.

— Și cum cântă, sfinte Doamne! Pagubă, că nu s'a făcut popă.

— Cel puțin de-ar veni în toate Duminecile să țină strana.

— Ai văzut pe diacul cel bătrân cum îl asculta cu gura căscată?

— Zic eu, că trebuie să fie ficior de popă!

Acestea și alte nenumărate aprecieri se puteau auzi în Gureni la începutul lui Iunie, ori de câte ori se întâlneau doi sau trei bărbați. Nu tăcea nici gura nevestelor tinere și a fetelor, dar vezi bine ele făceau aprecieri de altă natură.

— Un domnișor adevărat, ziceau unele.

— Se poartă totdeauna ca scos din cutie, ziceau altele.

— Badea-i înalt și albenet, râdea o fată.

— Bădișor cu părul creț, răspundea alta!

— Hm!

— Hm! și tu, și râdeau amândouă privindu-se cu ochi plini de străluciri.

(Va urma.)

Raportul a fost ascultat de public cu atenție și la fine dl secretar a fost viu aplaudat.

Dl cassar Georgiu Filep, mare proprietar în Santău a făcut cunoscută starea oasei. Despărțământul dispune de 528 67 cor. avere în bani și de o bibliotecă deși nu mare, dar provăzută cu cărți bune și folosite pentru intelectuali și popor. S'a luat spre plăcută cunoștință.

Spect. d. dr. Alesandru Aciu, avocat a ținut o frumoasă conferință populară despre „Contract” și „Testament”. Această prelegere a fost ascultată cu mult interes din partea poporului și a inteligenței de față. La fine a fost aplaudat din partea publicului, pentru viul interes ce îi are față de popor.

A urmat înscrierea de membri noi la „Asociațiune”. S'a înscris de membru pe vieată: d. Teodor Mureșan inv. în Blagea și prezidentul desp. „Eriu” al „R. I. R. S.” cu taxa de 200 cor. De membri ordinari, pe lângă cei vechi s'au înscris următorii d-nii: Alesandru Boticaș inv în Boian. Petru Aciu, inv. în Santău, Adelbert Virág not. cerc. în Seuca. (E foarte frumos, când și străinii ne apreciază munca noastră culturală), și Ioan Baști, proprietar în (Hișfalău, cu câte 10 cor. taxă anuală, iar de membri ajutători mai mulți înși.

La banchet au luat parte 42 de persoane.

În decursul prânzului s'au rostit frumoase discursuri. Amintim următoarele: Demetriu Coroian, prezidentul despărțământului, a rostit pentru noul episcop al diecezei de Gherla Ilustritatea Sa Dr. Vasilie Hossu, și pentru prezidentul „Asociațiunii” A. Bârșan. Vasilie Pop, protopopul Eriului pentru clerul român. A. Aciu avocat, pentru poporul român și s'a exprimat cu regret, că aceste adunări să țin anume pentru popor, iar poporul nu-l reprezentat cum ar trebui la aceste adunări. G. Filep preot în Cănaș, asemenea a rostit frumoase cuvinte pentru popor, dar a s'biciuit luxul și a recomandat, că cei seraci să nu să bată cu atâta amar de domnie. Zelosul și cunoscutul orator V. Păteș preot în Hotoan a tostat pentru coriștii din Seuca, ca să iee și alte comune pildă dela ei și să se formeze cât mai multe coruri bisericesti, căci sunt foarte de lipsă în timpurile noastre. A lădat și pe conducătorii din Silvaș dimpreună cu bravii poporenii cari la glasul chemător al conducătorilor din numita comună, o mână de oameni și-au edificat biserică frumoasă și școală corespunzătoare legilor bisericesti și civile.

Dintre toate comunele din jurul Silvașului, mai bine a fost reprezentat la aceasta adunare frumoasă culturală, poporul din Seuca. Mai întâiu au sosit coriștii conduși de dl învățător: I. Toduțiu, apoi bravii poporenii în frunte cu bunul părinte sufletesc Vasiliu Mureșan cu simpaticul și de toți iubitul jude comunal și mare proprietar V. Pustai.

Dela comuna Seuca să iea și alte comune frumoasa pildă, că în unire e putere. Din șirul luptătorilor pentru cultură nime să nu se dea înapoi, când e vorbă de promovarea culturală a neamului românesc.

Seara a avut loc petrecere și joc pentru inteligență și popor.

Venitul adunării atât moralmente, cât și materialmente a fost satisfăcător.

La propunerea dlui preot din Pir Victor Marcuș s'au colectat pentru „Vlaicu III.” vre-o 76 cor.

Onoare și recunoștință bravilor conducători ai despărțământului Tășnad al „Astrei”, cari cu atâta dragoste de neam lucra pentru promovarea culturală și materială a poporului român din acest despărțământ tinar dar destoinic de muncă.

Un brav bărbat român, și-a exprimat dorința, că pe viitor poporul să fie reprezentat atât la banchet cât și la adunări și petreceri; adevă se fie și masa poporului, ca apoi delegatul poporului la rândul său se poată împărtași cele auzite în adunare și la banchet și celor-ce din cause neprevăzute n'au putut participa la adunare. Când să toastază pentru popor, poporul la rândul său se poată răspunde și el cu cuvinte izvorite din inimă și minte românească, că doar pentru popor să țin aceste adunări culturale-poporale.

Reviste.

Episcopia maghiară. Ziarul „Seara” din București, publică următoarea telegrama:

Budapesta. — După închiderea congresului euharistic episcopul gr. catolic român din Oradea mare Dr. Demetriu Radu a fost primit în audiență de către nunciul papal Van Rossum în urma intervenției moștenitorului tronului Francisc Ferdinand.

Episcopul Radu a declarat nunciului papal Van Rossum că românii greco-catolici din Ungaria consideră ca ilegală înființarea episcopiei greco-catolice maghiare, de oarece la aceasta episcopie se atașază mai multe comunități bisericesti din episcopiile greco-catolice române. Episcopul Radu a rugat pe nunciul papal să intervină pe lângă Papa ca acela să revoace bula papală cu privire la înființarea noiei episcopii.

În legătura cu știrea aceasta ziarul bucureștean află că adunările populare convocate de partidul național în părțile primejdite ale provinciei mitropolitane, sunt oprite succesiv de pretori, sub cuvânt, că ar agita contra noiei episcopii. Se anunță acum, că dl dr. Teodor Mihaly președintele clubului parlamentar al naționalităților a rugat pe primul ministru Lukács, ca în calitate de ministru de interne să dea ordine pretorilor din comitatele Satmar și Bihor ca aceștia să nu

împiedece ținerea adunărilor populare convocate de români, căci în caz contrar românii sunt forțați a ținea acele adunări în biserici.

Rău am ajuns, de nu ni e permis, nici să ne sfătuim, ce se facem în fața primejdiilor, în vreme ce alții își sparg capetele în parlament.

Opoziția și delegațiunile. E mare spaima în tabara guvernamentală, că opoziționalii amenință a veni și în Viena la ședințele delegațiunilor, unde vor provoca aceleași nemaipomenite scandale, pe cari le-au insunat în parlamentul din Budapesta. Guvernul încă nu e în curat, că la o astfel de eventualitate ce măsuri va lua, mai ales, că poliția Vienei la nici un caz nu e aplicată a-i face serviciile pe cari i-le-a făcut Pavlik în Budapesta. Afara de aceea Casa maghiară, unde se țin delegațiunile, e teritoriu exterritorial, în care dispune exclusiv prezidentul delegațiunilor maghiare. Până acum e situația astfel, că în interiorul Casei maghiare vor veghia asupra ordinii detectivi și polițiști din Budapesta, înafară, pe ulița probabil va fi aranjată pe ziua aceea miliție comună — ca și astfel să fie salvat principiul dualismului. Foile guvernamentale altfel nu au destule cuvinte de rugămintă către opoziție, ca să nu facă „națiunea” de rușinea lumii, ei să șadă frumos acasă și să caute a se valida cu alte arme și pe alta cale.

Situația în Balcani. Deși foile Austro-Ungare scriu în ton liniștitor despre situația din Balcani, așa se vede, că acolo nu sunt tocmai așa de domolite spiritele. Bulgaria oficială, nu-i vorba, a dat garanțiile suficiente și la Constantinopol și la Viena, că nu va porni războiu și va domoli și spiritele agitate de acasă — dacă Turcia va introduce reformele necesari și va garanta siguranța averii și vieții supușilor ei bulgari din Macedonia. Turcia a promis totul mai ales, că Austria a silit-o, ca să promită, dar că nu va face nimic e aproape sigur. Și statele, popoarele balcanice, au tot dreptul de a nu mai crede, în astfel de promisiuni turcești, pe cari le repetă cei dela Constantinopol cu o admirabilă statornicie, dar nici prin minte nu le trece, ca să facă ceva. Nu-i mirare, că poporul bulgar pretinde, ca trupele lor să fie trimise peste granițe și să fie constrânsă Turcia acasă, ca Macedoniei bulgare să-i dea autonomie.

Deposit de fabricate de

Linoleu.

LEOPOLD HAAS în Cluj, piața
Mátyáskirály Nr. 11.

Își recomandă următoarele mărfuri: Linoleu veritabil de plută pentru tapetarea păreților; tapete fugative pentru prânzitor; fețe de masă din pânză cerată; ștufe de obdus sofe (otomane); dantele pentru credenț; șurțe de pânză cerată pentru copii și dame. Articlii de gumă, suposite de așternut, cotce, păpuși, piepteni, pălării de piele, șapci (chipie), călcăie de gumă, pantofi, ghete de gimnastică, galoși scl. în asortiment foarte mare. —

Adresa e de moment. — Cereți Preț-curent. (41) 16—26

Pacea italo-turcă. Pertractările de pace între Turcia și Italia, continuate de mai de mult între afdații ambelor state beligerante în Șvițera, s'au întrerupt pe un moment, căci plenipotențiații s'au întors acasă, ca să comunice guvernelor condițiile de pace și rezultatul la care au putut ajunge. Dacă guvernele ambelor țări vor afla, că e asigurată baza, ca să se poată continua pertractările în formă concretă, atunci delegații vor veni cu plenipotențe în toată forma, și atunci pacea se poate considera de încheiată.

Principalele puncte din condițiile de pace se zice că sunt:

Turcia abzice de Tripolitania și Chirenaica în favorul Italiei, preținde însă, ca sultanul să fie considerat în cele religioase și pe mai departe de capetenia mohamedanilor din acele provincii, iar Turcia să capete un port comercial pe țărmul Chirenaicei. Italia să plătească o sumă mai mare, ca desdaunare de războiu și să sprijinească Turcia, ca să introducă reformele necesare acasă.

Delegații ambelor țări — se spune — au primit aceste condiții, ca bază de pertractare.

Noutăți.

Din dieceza de Gherla. Se curentează cu terminul de 29 Septembrie a. c. următoarele stațiuni docențiale respective cantor-docențiale: Tractul Ciceu-Cristur. Stațiunea docentală Cianul mic. tractul Secului stațiunea docentală Morocaza, tract. Vișeuului stațiunea docentală Borșa, tractul Șamșodului stațiunea docentală Bicaz, tractul Băii-sprîie stațiunea docentală Baiaspric, tractul Ciocmanului stațiunea docentală Boiul mare, tractul Giulei stațiunea docentală Fodora maghiară, tractul Oarței stațiunea docentală Hodod-Giurtelec, tractul Buzei stațiunea docentală Buza, tract. Olpretului stațiunea docentală Bezded, tract. Sânmarghitei stațiunea cantor-docentală Bălványoscsaba, tractul Lojardului stațiunea cantor-docentală Inău și Lona, tractul Lăpușului stațiunea docentală Suciul de sus, tractul Gherlei stațiunea cantor-docentală Nima și Codor.

Pentru „Vlaicu III”. Propunerea preotului Victor Pop din Cheț de-a se deschide colectă pentru Vlaicu III., din prilejul adunării generale a desp. Marghita al Asociației, ținută în Cheț la 28 August a. c. a produs mare insuficiență în poporul din aceasta comună, care în scurtă vreme a contribuit spre acest scop cu 20 cor., astfel că din inițiativa desp. Marghita al Astei s'au contribuit pentru aeroplanul Ardealului 120 cor. Au contribuit următorii: 1. Desp. Marghita al Astei cor. 20. 2. „Luncana”, institut financiar Marghita cor. 20. 3. Dr. Dionisie Stoica cor. 20. 4. Dr. Iuliu Kis, avocat cor. 20. 5. George Naurca, preot Voivozi cor. 10. 6. Victor Pop, preot Geț cor. 10, 78 fil. 7. Gregoriu Görög, învățător cor. 2. 8. Iosif Geț, notar cor. 2. 9. Vasile Darna, plugar cor. 2. 10. Ioan Darna cor. 1.

11. George Băican curător cor. 1. 12. Ioan Negrean, plugar cor. 1. 13. George Chiș cor. 1. 14. Mihaiu Lazar cor. 1. 15. Văd. al lui George Antal cor. 1. 16. George Negrean cor. 1. 17. Văd. al lui Dimitrie Filep cor. 1. 18. Ioan D. Chiș cor. 1. 19. Gavriil Orbai cor. 1. 20. Vasile Santău cor. 1. 21. Ioan Geț 62 fil. 22. Ioan Terbeș 50 fil. 23. George Coșarca 50 fil. 24. Toma Orbai 40 fil. 25. Dimitrie Sfura 20 fil. În total cor. 120. Laudă se cuvine poporului din Cheț și conducătorilor lui!

Biblioteca academiei române. În lunile Iulie—August 1912 s'au consultat 1796 volume și broșuri tipărite de către 647 cititori; 370 manuscrite, 6109 documente, 301 cărți vechi (1508—1830) au fost comunicate la 199 cititori.

Colecțiunile Bibliotecii au sporit în această lună cu 666 volume și broșuri, 332 numere de reviste române, 313 reviste străine, 2 atlase și hărți, 8 stampe și portrete, 3 volume manuscrite, 107 documente, 120 fotografii, 9 albumuri, 1277 foi volante, — note muzicale.

Biblioteca e deschisă în fiecare zi de lucru pentru cărțile tipărite dela 8 dimineața până la 6 seara, pentru manuscrite și documente dela 8 la 12 și dela 2 la 6.

Biblioteca fericitului Emilian Micu, continuând mai ales cărți vechi, se desface din mână liberă. Doritorii au a se adresa la dl învățator penz. Ștefan Gherga în Lugoj, strada Trei nr. 65. La cerere trimite cataloage gratuit și franco.

Licențele excepționale de căsătorie. Cei-ce voiau să încheie căsătorie, pentru care aveau trebuința de licență specială dela ministrul de honvezi, până aci trebuiau să înainteze cererile lor pentru asemenea licențe la comisiile administrative ale comitatelor. Noua lege militară a schimbat aceasta procedură și de acum înainte cererile pentru licență de căsătorie sunt a se înainta de-adreptul la ministrul de honvezi ori la autoritatea administrativă cea mai apropiată (la notarul comunal ori la primarul orașului), care va subterne apoi acele petiții la ministrul de honvezi.

Convocare. Reuniunea învățătorilor rom. gr.-cat. din jurul Gherlei își va ținea adunarea sa generală anuală în 20 Oct. n. Nagyiklod—Iclod în localitatea școli conf. gr.-cat. cu următorul program: Ședința I. 20 Octomvrie a. m. 1. La 8 ore a. m. serviciul divin cu invocarea Spiritului Sfânt în biserica parohială. 2. La 9 ore deschiderea adunării prin prezidiu. 3. Constatarea membrilor prezenți. 4. Exmiterea următoarelor comisiuni din câte 3 membrii, anume: a) pentru cenzurarea raportului secretarial și propuneri, b) pentru revizuirea rațiunilor și statorirea bugetului pe viitorul an de gestiune, c) pentru colectarea taxelor și ofertelor benevole precum și înscrierea de membrii noi și d) pentru criticarea tractatului practic. 5. Citirea raportului secretarial peste activitatea Reuniunii în anul școlastic expirat prin secretarul Reuniunii și prezentarea rațiunilor prin dl casariu. Ședința a II-a în 20 Octomvrie la 2 și jum. ore p. m. 6. Ținerea temei practice prin inv. local. 7. Raportul comisiunilor exmisă în ședința primă sub a) b) c) și d). 8. Citirea lucrărilor insinuate. 9. Alegerea celor trei verificători pentru protocolul adunării gen. și statorirea locului și timpului viitoarei adu-

nării. 10. Alegerea de membrii noi în comitetul central — în locul celor morți — resp. repășiți ori depărtați. 11. Inchiderea adunării gen. prin Presidiu. La aceasta adunare sunt invitați toți On. Domni membrii fundatori, ordinari ai reuniunii, precum și toți aceia cari se interesează de cauza școli și a învățătorilor români. NB. Eventualele propuneri sunt a se prezenta cu 24 ore înainte de adunare Presidiului Reuniunii. Din ședința comitetului central al Reuniunii învățătorilor gr.-cat. români din jurul Gherlei, ținută în Gherla 26 August 1912. Ioan Georgiu, prepozit-președinte. Alexandru Pop, învățător-secretar.

— On. membrii ai „Desp. IV. Murăș-Uioara al Asociației pentru literatura română și cultura poporului român”, pe cum și toți cei ce doresc înaintarea în literatură și cultură a poporului român, prin aceasta sunt invitați la adunarea generală ordinară a acestui despărțământ, ce se va ținea în apartamentele institutului de credit și economii „Șoimul” în Murăș-Uioara la 29 Septembrie st. n. 1912 la 3 ore p. m. Emilian Pop, dir. desp.

Invitare. Comitetul despărțământului „Lăpușul-unguresc” al Asociației pentru literatura română și cultura poporului român din Transilvania și Ungaria invită la adunarea generală ce se va ținea în Lăpușul-Unguresc la 29 Septembrie n. la orele 3 p. m. în sala cea mare a hotelului central. Ordinea de zi: 1. Deschiderea adunării. 2. Raportul general al comitetului. 3. Raport despre starea casei. 4. Exmiterea comisiunilor: a) pentru înscrierea de membri noi, b) pentru cenzurarea raportului comitetului, c) pentru examinarea și verificarea raportului despre starea casei. 5. Stabilirea bugetului pentru anul următor de gestiune. 6. Raportul comisiunilor și verificarea rapoartelor. 7. Alegerea unui membru nou în comitet pentru timpul restant al perioadei. 8. Alegerea alor doi delegați pentru adunarea generală din Sibiu. 9. „Rolul lui George Barițiu în viața istorică-literară, social-politică și economică a Românilor din Transilvania și Ungaria” disertațiune. 10. Eventualele propuneri. 11. Verificarea procesului verbal. 12. Inchiderea ședinței. Dr. Gavril Buzura, dir. desp. Dr. Laurențiu Oanea secretar.

Necrolog. † Vasile Vaida de Sósmezó, notar cercual i. r. decorat cu „Crucea de argint pentru merite” și-a dat nobilul său suflet în mâinile Creatorului la 18 Septembrie n. 1912 a. m. în urma unui morbolung, în anul 71 al etății și 43 al fericitei sale căsătorii, provăzută fiind cu sf. Sacramente ale muribunzilor. Odihnească în pace! Jalnica familie.

— † Paraschiva Murășan născ. Coftaș, preoteasă în al 50-lea an al etății și 33-lea al fericitei sale căsătorii, după scurte și grele suferințe, împărțită cu sfințele taine ale muribunzilor, și-a dat nobilul său suflet în mâinile Creatorului ceresc azi în 20 Septembrie st. n. 1912, la orele 3 înainte de amiază. Odihnească în pace. Jalnica familie.

— † Silvia Cenariu m. Murășan după lungi și grele suferințe, împărțită cu sfințele taine ale muribunzilor, și-a dat nobilul ei suflet, în mâinile Creatorului, Joi în 19 Septembrie st. n., în anul 33-lea al etății și al 6-lea a fericitei sale căsătorii.

Rubrică medicală.

Noțiuni de Bio-Fiziologie anatomică cu aplicații la Higienă.

(Continuare.)

Mișcarea internă se face în modul următor: diferite părți din protoplasmă împreună cu granulațiunile ce conțin, își schimbă neconținutul locul ce-l ocupă, în raport cu celălalte părți ale celulei, așa că privind celula într'un timp îndelungat, vedem, că diferitele granulațiuni par'că sunt într'o continuă stare de febre.

Sensibilitatea. Celulele mai au proprietatea de a fi sensibile. Într'adevăr, dacă am face să treacă un curent electric prin o celulă, sau am înțepa-o cu un vârf de ac, etc., vom vedea, că ea caută să fugă de acel corp, deci simte ceva. Dacă ridicăm temperatura din jurul celulei, sau animalului monocelular, vedem, că animalul caută să fugă din locul acela, unde temperatura e prea ridicată.

Nutrițiunea. Dacă să observă celula liberă sau mai bine un animal monocelular vom vedea, că corpul acestui animal crește. Pentruca un corp oare-care să crească trebuie să se adauge părți noi la acel corp.

Observat mai de aproape acel animal, vom vedea, că de câte ori întâlnești vre-un corp străin, vre-un animal mai mic, atunci să apropie de acest corp sau de animal emite pseudo-pode ce încunjură prada și astfel o închide în interiorul lui, după aceasta îl plimbă, prin mișcarea internă, prin interiorul său, iar corpul introdus să micșorează și uneori dispăre acel corp care a fost introdus în interiorul celulei, care a servit la nutrițiunea ei sau animalului. — Aceasta să întâmplă de câte ori celula vine în contact cu corpuri mai mici.

Celula nu-și extrage materiile nutritive numai din corpuri solide; mai totdeauna celulele să găsească înmuiate într'un liquid. Liquidele cuprind în ele substanțe minerale și organice dizolvate, și atunci celula să îmbuibă cu un astfel de liquid și extrage din el materiile nutritive; protoplasma fiind foarte permeabilă pentru apă.

În definitiv protoplasma să nutrească, sau din corpuri mici, sau din lichide, din care extrage numai materiile nutritive. Acestea sunt cele două mijloace prin cari se pot nutri celulele.

Reproducerea sau diviziunea celulei.¹⁾

Celulele pot să se dividă în două moduri: 1) *direct* și a 2) *indirect*. Modul direct este foarte simplu: pentru ca să se dividă o celulă, nucleul să lungească și ea forma unui pișcot și să sugrumă în două. Protoplasma asemenea să sugrumă și ea în mijloc și când sugrumarea s'a făcut pe deplin atunci am căpătat două celule.

Modul indirect. Acest procedeu este cu mult mai complicat și este cel mai răspândit. Dacă considerăm o celulă mamă vom vedea mai întâi, că în această celulă granulațiunile protoplasmei să dispună în mod radiar, atât deasupra, cât și dedesuptul nucleului, formând astfel două figuri, ce să numesc *asteri*. În urmă membrana nucleului ca și cum s'ar topi, să disolvă în protoplasmă. Nu rămâne în interiorul celulei decât filamentul nuclear, care să îngroașă și se desface în mai multe segmente, ce au forme neregulate. Atunci apar între cei doi asteri niște filamente foarte fine, dispuse ca doagele unui butoiu, ale cărui funduri ar fi tocmai asteri. După ce s'au for-

mat acest filament să numesc *filamente cromatice*, pentrucă să bucură de proprietăți opuse filamentului cromatic. În urmă segmentele filamentului cromatic iau forma de V sau de U și să așezează la mijloc într'o singură placă, numită *placa equatorială*, pentrucă vine cam la mijlocul distanței dintre cei doi asteri, atunci fiecarei segmente cromatice să divida în două, însă modul diviziunii este foarte caracteristic: să divida longitudinal în două părți, așa că dintr'un singur segment cromatic avem două segmente cromatice. După aceea fiecare jumătate din segmentele cromatice, alunecă către asteri: unul către unul din asteri (cel superior), altele către celălalt aster (cel inferior). După ce au ajuns în apropierea asterilor, să grupează împrejurul lor. În urmă protoplasma începe a se sugruma la mijloc și continuă a se sugruma până se desface în două celule. În același timp diferitele segmente ale filamentului cromatic să unesc într'un singur filament, apoi să formează câte o membrană la exteriorul fiecăruia dând naștere la câte un nucleu.

Fiecare din celulele căpătate are un nucleu, așa că dintr'o singură celulă avem două. În acest caz să vede că celula s'a împărțit în două părți egale. Să poate întâmplă însă ca să nu obținem două celule egale. Deosebirea în cazul acesta depinde de cantitatea de protoplasmă, care a trecut mai mult într'o celulă, decât în cealaltă. Nucleul, filamentul cromatic, sucii nucleari să împartă matematic egal între cele două celule; chiar nucleolul să împartă în două și fiecare jumătate trece în câte un nucleu, iar când avem mai mulți nucleoli fiecare jumătate trece în câte un nucleu.

Toate aceste schimbări prin cari trece celula până să se despartă în două, n'au de scop altceva, decât ca să asigure, ca nucleul să se dividă exact între cele două celule. Pentru cazul când celulele fice sunt egale, să zice, că diviziunea s'a făcut egal iar pentru cazul când celulele nu sunt egale să zice că diviziunea nu s'a făcut egal.

Despre Țesuturi.

Celulele asociindu-să între ele formează diferite țesături.

Principalele forme de țesături sunt:

- I) Țesutul epitelial
- II) Țesutul conjunctiv
- III) Țesutul muscular și
- IV) Țesutul nervos.

Aceste țesături să deosebesc între ele prin forma, dispozițiunea și funcțiunea, ce îndeplinesc acele celule. Vom studia pe rând fiecare din aceste țesături.

Țesutul epitelial să caracterizează prin aceea, că toate celulele sale să dispună astfel în cât formează membrane întinse.

Celulele sunt legate între ele printr'un ciment, ce să află între celule și care e în foarte mică cantitate. În țesutul epitelial putem distinge mai multe forme și anume:

a) *Țesutul epitelial simplu* și b) *Țesutul epitelial stratificat*.

a) Țesutul epitelial simplu e acela, în care avem un singur strat de celule, pe când epitelul stratificat cuprinde mai multe straturi de celule, toate legate între ele printr'un ciment, care după cum am spus este în foarte mică cantitate.

(Va urma.)

Dr. V. Hâncu.

¹⁾ Celula mamă, celula sugrumată celula diviză.

Partea Literară.

Noaptea sf. Bartolomeu.

După **BOLANDEN.**

Trad. de **Aurel B. Gajia**, profesor.

(Continuare).

— Permite-mi să te întreb și eu ceva. Crezi d-ta, că e în interesul statului ca cei păcătoși, scelerați și ucizători de oameni să fie omorâți?

— Fără îndoială!

— Și pentru-ce d-le marquis? Pentru-ce chiar fără îndoială.

— Pentru-ca blăstămatia nu poate sta pe același nivel cu ordinea într'un stat.

— Ai toată dreptatea, d-le marquis!

Dar ce-i mai bine și mai sublimă, ordinea făcută de oameni, ori cea al lui Dumnezeu? Ai cred că nu greșesc când spun că așa se deosebesc acele cum se deosebesc Dumnezeu de om. Dacă dreptul statului cere, ca păcătoșii să fie pedepsiți, pentru-ce să nu fie pedepsiți și încă mai tare, aceia cari vatămă pe Dumnezeu. Servet injura foarte mult numele lui Dumnezeu, ba ajunsese de nici nu mai credea în El. Pe profeți îi numea: „nebuni fantastici“. Pe Hristos și pe apostoli de: „înșelători ordinari“. Și este vre-un păcat mai mare decât a injura numele lui Dumnezeu, a desconsidera legile bisericii și a te nizuia ca și pe alții să-i atragi și să-i corumpi? Acela care aprinde, jefuiește și fură, atacă numai societatea, dar acela care se nizuiește să nimicească cinstea lui Dumnezeu, acela, așa un foc aprinde, care nu se stinge decât cu moartea alilor zeci de mii. Să se ascundă onoarea lui Dumnezeu, înaintea cinstei oamenilor? Oare acela, care vatămă pe Dumnezeu să nu fie pedepsit cu moarte, când unul care vatămă pe regele încă se pedepsește cu moarte?

Aceasta-i dovadă, pentru Servet și prietini lui. Riviere a privit-o de o mare crimă și s'a resvrătit în sufletul său. S'a cugetat apoi, că pe Blanca tot așa ar fi ucis-o hugenoții pe motivul că a fost catolică. Aceasta încă ar fi fost o mare blăstămatie.

Fără se zică un cuvânt a trecut pe lângă magistrul. S'a cugetat se așteptă dovezile convingătoare înaintea magistrului.

— După o pauză mai lungă, Beza spune, că tribunalul a judecat pe tot dreptul, căci conțința lor e în congruență cu Biblia lui Calvin. Și procedura lui Calvin, față de catolici a fost asemenea procedurii pe care Dumnezeu le-a impus-o iudeilor față de păgâni. Chiar și blândul Ulelanchton încă scrisese blăstămatia, referitor la arderea lui Servet: „Recunosc că ați purces legal, când pe omul blasfem Pați judecat conform tribunalului nume instituit“. Spun mai mult. În biserica din Genf, învățăturile lui Calvin au fost declarate de legi ale statului și acela care nu le primește e pedepsit ca unul care vatămă persoana regelui. Pe tot dreptul a spus esclama Calvin: „Să peară toți cari călătesc gloria lui Dumnezeu“.

— Dacă lucrul stă așa — zise Riviere — atunci protestanții calvini din Franța au purces conform legilor lui Calvin și pe catolici i-au omorât pe tot dreptul și au fost îndreptățiți să le dărâme bisericile și clădirele.

— Nici nu încapă îndoială, dacă o fac aceasta din convingere curată.

— Da, din curată convingere, d-le magistrul?

— Ei voișce să stirpească pe toți dușmanii lui Dumnezeu.

— Și dacă tot aceasta ar face-o și catolicii? Pe ce drept ne-am plânge de procedura protestanților? Adese am auzit cuvinte bajocitoare de pe buzele predicatorilor noștri față de inquisitorii din Spania. Ba și pe regele Filip îl numeau de un carnivor. Și pentru-ce? Filip, regele spaniol și inquisitorii lui sunt tocmai așa de blânzi când asupresc pe protestanți, ca și aceștia când zic că eiucid pe catolici, căci așa le demândă voința lui Dumnezeu. Aceiași să fie măsura pentru fiecare d-le magistrul.

— Dacă doi fac unul și același lucru tot nu-i același răspuns Beza. Deși procedura e aceeași există o deosebire esențială. Papistașii asupresc șiucid pe fiii lui Dumnezeu, iar protestanții pe dușmanii aceluia.

— După părerea D-tale d-le magistrul! Catolicii tocmai așa sunt de convinși că noi profesăm învățături greșite, cum suntem noi convinși despre ei că sunt în rătăcire. Dacă pe Calvin l-ar fi ars ca pe un eretic, nu le-am putea imputa nimic, căci ar fi purces conform principiilor lui Calvin. Și eu cred că chiar catolicii ar fi îndreptățiți săucidă pe cei necredincioși și nu protestanții. Pentru-ce? Catolicii sunt de convingerea că esplicarea Bibliei compete singur bisericii, deci toți aceia care se încearcă se esplică Biblia profesază învățături greșite. Reformatorii din contră spun, că toți sunt îndreptățiți să esplică Biblia. De aici urmează că protestanții nu sunt în drept să privească de contră al învățăturilor lui Dumnezeu, nici pe un catolic, dar esplică Biblia tocmai contră învățăturilor și esplicărilor lui Calvin sau lui Luther.

— Ești în o mică rătăcire d-le marquis! Singur protestanții germani permit esplicarea liberă a evangheliei și nu noi. De altcum par'că ai voi să încunjuri ceva. Eu îți spun că nu voesc să-i apăs dacă ei pe eretici îiucid *bona fide*. Aceasta-i și datină. Deja chiar și statul privia pe necredincioși de păcătoși și resvrățitorii ordinei sociale. Tot așa face și statul catolic. După dreptul vechiu și cel de azi, dușmanii religiei de stat se pedepsesc cu moarte. Cred, că lipsa procedurii acesteia și-am documentat-o deja mai înainte.

— În felul acesta eu nu mă pot împăca, zise marquis-ul. Dacă am avea dreptul săucidem sau se asuprim pe cineva pentru religie, atunci nouă protestanților, nu ne-ar compete dreptul se atacăm pe regele, dacă ne-ar denega libertatea religioasă. Ba regele ar fi silit să stirpească pe eretici, iar noi ca protestanți, am fi resvrățitori ai legilor și a superiorității civile.

Dar nu noi suntem ereticii, ci catolicii, a răspuns Beza.

Catolicii spun tocmai contrariul, d-le magistrul!

— Pe nedreptul! Biserica catolică n'are semnele, cari se recer dela o biserică adevărată.

(Va urma)

BIBLIOGRAFIE.

A apărut:

Vlăduțul Mamei sau „Bucoavnă n'a învățat și umbra la însurat“, de Ioan Lupean, artist dramatic, editura Reuniunii sodalilor români din Sibiu, 1912. Tipografia arhidiocesană. Preț 40 fieri. — Broșura aceasta formează Nr. 4 din „Biblioteca meseriașilor români“, întemeiată cu gândul de a tipări lucrări instructive și de petrecere pentru clasa mijlocie a societății noastre. Vlăduțul mamei este o piesă foarte răspândită, conține umor sănatos și este scrisă în limbă curată românească. Fiind o lucrare ușoară, este potrivită împrejurărilor de astăzi ale societăților de diletanți, cărora li-se recomandă broșura spre cumpărare. — Biblioteca meseriașilor români, dacă va fi sprijinită după cuviință, va putea să apară mai des, și astfel ar putea aduce servicii reale în mișcarea culturală a vremii.

Se poate procura dela toate librăriile.

Proprietar-editor: **AUREL C. DOMȘA.**
Redactor responsabil: **AUGUSTIN GRUIȚIA.**

Csödtömög eladási hirdetmény.

Alulirott csödtömögöndnok ezennel közhirre teszem, hogy a vb. **Nyerges Adrián** balázsfalvi cég, csödtömögéhez tartozó és a csödleltár 661—705. tételszám alatt foglalt K. 1177. becsértékű házi butorok, ruha és fehérműek, — továbbá ugyancsak a csödleltárban 706—911. tételszám alatt foglalt K. 7062.37 fillér összegű künnlevő követelésekből jelenleg fenálló, és eddig még be nem hajtott és a csödleltár 708, 710—712, 714—716, 718—722, 725—727, 729, 732—733, 735, 737—738, 740—741, 744—752, 754, 757, 762, 765, 769—772, 774—778, 781—783, 785—787, 789, 791—792, 795—798, 802—803, 805—809, 811—816, 818—821, 823—828, 831—834, 836—840, 843—847, 850—851, 853—857, 859, 861—862, 864—870, 872, 875—878, 881—885, 887—889, 891, 893—901, és 903—911. tételszám alatt foglalt K. 6737.90 fillér összegű künnlevő követelések a csödválasztmányoknak folyó évi augusztus hó 7-ik napján hozott határozata alapján, egy tömegben nyilvános szóbeli árlejtés útján folyó 1912. évi október hó 5-ikén délutáni 4 órakor alulirott tömegöndnok irodájában bírői kiűldött közbenjárása mellett el fognak adatni.

A leltártételek helyességeért, az áruk minőségeért és azok becsértékeért, valamint a künnlevő követelések valódiságáért és behajtásáért sem a tömeg, sem a csödválasztmány, sem a tömegöndnok jót nem áll és szavatosságot nem vállal.

Az eladás tárgyát képező áruk a tömegöndnok vagy megbízottja közbenjöttével Balázsfalván közadós lakásán, a leltár pedig a tömegöndnok irodájában a hivatalos órákban bármikor megtekinthetők, hol a részletesebb eladási feltételek is megtudhatók.

Balázsfalva, 1912 szeptember hó 11-én.

Dr. **Nestor Lörinz** ügyvéd,
mint vb. **Nyerges Adrián** volt balázsfalvi cég (101) 1—1 csödtömögöndnoka.

Dionisiu Popp

tâmplar în Aiud—Nagyenyed, Viziteza Nr. 3, execută prompt, ieftin și artistic toată specia de lucrări de măsurit și strugărie, precum uși, ferestre, mobile pentru casă, mobilatură pentru școli și biserici, amvoane și iconostase.

Lucrările mele de brânză aceasta se pot vedea în biserica greco-catolică din Aiud.

(99) 1—26

P. T. Vițicultori și Proprietari!

Grăbiți a procura altoi din celea mai alesă soiuri de vin alb, roșu și negru: struguri desert, de masă, urcătoare pentru locuință și ville; Exquisite de rară specialitate — dela pepinaria cea mai vestită din Ungaria și străinătate: **Iosif Molnar** în **Értarcsa**, p. u. loco, com. Bihar, Ungaria. Catalogul cel mai nou la dorință să trimită gratis și francat. Altoii, Delaware, vițele, portaltorii cu și fără rădăcini, toate produsul nostru. — **Iosif Molnar** mare proprietar și pepinierist în **ÉRTARCSA**, p. u. loco, com. Bihar, Ungaria. (98) 1—10

MOBILE

Dormitoare, prânzere, chilii de domni, saioane, aranjare completă de hotel, cafenele și castele, mobile de fier și de aramă, tapete, perdele, policandre și pianuri se spedează ori unde

cu bani gata sau în condițiuni de plată foarte favorabile.

Un mare și pompos album de mobile 1 cor. La aranjări complete se trimită agent cu modele, ori unde, fără a se socoti spese pentru asta.

Modern Lakberendezési vállalat
Budapest, IV., Gerlóczi-utca 7. sz.
(88) 95—104. (Központi város háza mellett).

Săpunul-cosmetic

desinfectant Szt. László

din Cluj (al lui Heinrich), ajuns acum la renume mondial, e o adevărată comoară la casă. Este un prezervativ sigur împotriva boalelor infecțioase. Afară de aceasta, pe lângă substanțele sale distinse, de a ridica fineța pielii, prin mireazma sa de tot aleasă a devenit un articol cosmetic de primul grad.

Se poate căpăta pretotindine. Prețul unei bucăți e 70 fileri.

(69) 12-7

Cadoul de sărbători!

Admirabilul tablou

Din suferințele noastre,

Reprezintă un moment dureros din viața noastră. — Mărimă 44/68 cm.

Se află de vânzare la **Librăria Seminarului teol. gr.-cat din Blaj**. — Prețul fixat **220 cor.**

Un admirabil tablou după originalul marelui pictor **Obedcunu** reprezentând pe:

MIHAI-VITEAZUL

Cel mai războinic voevod, ne pare din acest tablou cu o putere de sugestie extraordinară. Se află de vânzare la **Librăria sem. teol. gr.-cat din Blaj**. — Prețul tabloului cor. 150 fil.

Institut de asigurare ardelean

„Transsylvania“

SIBIU

Strada Cisnădiei 1—5.

Edificiile proprii.

Asigurări împotriva focului

pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mobile etc. în condiții avantajoase și cu premii ieftine.

Asigurări pe viață

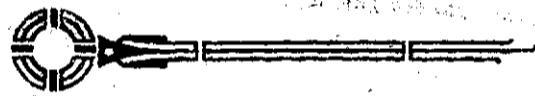
(pentru preoți și învățători confesionali romani gr.-cat. avantajii deosebite) pe cazul morții cu termen fix, cu plăți simplă sau dublă a capitalului, asigurări de penziune și de participare la câștig, asig. de zestre și asig. populare pe spese de înmormântare. Mai departe contra accidentelor, infracției (furt și spargere) asig. p. pagube la apaducte.

Sumele plătite pentru pagube de foc până la finea anului 1911	K.	5.275.798-28
Capitalul asigurat pe viață achitat	"	5.148.556-36
Starea asigurărilor la sfârșitul anului 1911	foc	127.768.744 —
	viață	10.931.322 —
Fonduri de întemeiere și de rezervă	cor.	2.520.492 —

Prospecte și informații se dau gratuit în birourile Direcțiunii și la toți agenții.

Persoane versate în achiziții cu cercuri bune de cunoștință se primesc în condiții favorabile în serviciul institutului.

(5) 93--7

să se adreseze cine dorește a-și procura varietăți autentice de:

Pomi roditori

arbori pentru alce, plante de ornament, conifere, plante de împrejmuț, fructe cu boabe, piersici, etc.

Vițe altoite

(calitate superioară) vițe europene și americane cu și fără rădăcini. (Catalog instructiv la cerere gratuit).

(100) 1—12

